

AKATALPA

Haziran 2002

Sayı : 30

YÖK'ÇE İLE YOK'ÇA

Milli Eğitiminde kendi edebiyatına yer vermeyen tek ülke Türkiye, sonunda yavaş yavaş bu çelişkisini aşmaya hazırlanıyor. Ama konu ne yazık ki genellikle "Divan edebiyatı kaldırılıyor" şeklinde yansıtılmak istendi. Buradan hareketle de, tefrika-karşı çıkışlar yazıldı, yayımlandı. Örneğin Hilmi Yavuz *Zaman* gazetesinde Divan Şiirinin saray çevresini değil, halkı yansıttığına ilişkin sinekten yağ çıkarma yöntemli coşkulu yazılar yayımladı.

En çok da hangi edebiyat, hangi dönem olursa olsun, bunun hangi öğretmenlerle okutulacağı sorusu üzerinde duruldu, sorun buraya kaydırıldı.

Burada asıl devreye girmesi gereken üniversitelerimizdi, YÖK'tü. Üniversitelerimiz, Türkiye Cumhuriyeti Edebiyatını bilen öğretmenler yetiştirmeye aday olmalıydı.

Çünkü Edebiyat Fakültelerinin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümlerinde ağırlıklı olarak Osmanlı Edebiyatı eğitimi yapılmakta. Buna genel olarak belki bir itirazımız yok da; bu bölümlerin yeni Türk Edebiyatı kürsüleri de Cumhuriyetin kurulduğu yıllarda kalmakta, 1920'den bu yana gelememekte. Aynı yapı olduğu gibi Eğitim Fakültelerinin ilgili bölümlerinde de korunmakta.

Milli Eğitime Türkçe-edebiyat öğretmeni olarak atanacak öğretmen adayları günümüz edebiyatıyla en küçük bir ilişkiye girmeden fakültelerini bitirmek durumunda kalmakta.

Bu öğretmenlerin yetiştireceği öğrencilerin 'okuma' gibi bir dertlerinin olmamasından daha doğal ne olabilir? Çünkü okuma sevgisi, çağı yansıtan edebiyat ürünleriyle gelişir. Böyle yaygınlaşır. Dil sevgisi böyle gelişir, yaygınlaşır.

Okumaz yazmaz, kitap sevmez, dilini bilmez, sevmez sığ bir toplum olmamızda üniversitelerimizdeki bu yapının payının olmadığını söyleyebilir misiniz?

Beri yandan, boşluğun dolması bir doğa yasasıdır. Böyle bir ortamda çağın egemen dili İngilizceye gün doğacaktır. Bu arada inanılmaz şaşkınlıklar da yaşanacaktır.

Örneğin, ülkemizin Turizm Bakanlığı ülkenin uluslararası platformda düzenlediği sempozyumları duyurduğu kitapçığına İngilizce ad verecektir: *Calendar of conventions and meetings 2002-2006*. Aynı adın Türkçesini, kitapçığın kapağına yazmayı akledemeyecektir. Türkiye Cumhuriyeti, vatandaşlarının gizli ana dilinin İngilizce olduğunu, hiç değilse uluslararası bilgi şölenlerine (sempozyum) katılacakların tamamının İngilizce bildiğini varsayacaktır.

Beyler bayanlar, balık baştan kokmakta, sonumuz ne olacaktır?..

Alper Akçam, Bayram Balcı, Özlem Tezcan Dertsiz, Osman Serhat Erkekli, Tamer Gülbek, Hilmi Haşal, Ayşegül İzmirli, Çağdaş Keçeci, Fergun Özelli, Hüseyin Peker, Celâl Soyacan, İlyas Tunç, Mehmet Mümtaz Tuzcu, Serdar Ünver, İhsan Üren.

Mehmet Mümtaz TUZCU

AV

Od karadir kul eler, pirinç derler sarisi
Kandirgeçim neresi artık altinla yirtik

Tunç gözde turunç topuz! kan kalgitmaz alinda
Kurt alazi kuz çeker, teri mercek dirisi

Bilir hoyrat hem oyar, zar zirlatir irisi
Kime kivrak uykuda? açsaydi ya lalesi

Isigi yürek yoran! tek tirnak ibigine!
Çit desem imigine aylar sislenir ince

Hinzir hinim savkerim dil damak saklar önce
Sonra toy pirlagina siler obur gözünü

Kaç göz katar kirpiksiz... kanmaz, avci gözüne
Kisir maytap, kir simsek mavru muzir dagarda

Cannamlu, nisan kalbe! namusun us'sa gezde
Gül ki ne fisek firlar... yaz balkitir derisi

O alevi batnina daracik içer tersi
Kovuk dölyatagina duvar bezer yumusak

Atmik kuru, tok kirpim! sökse yaman açilir
Evren derer, kivanir, dügüngelin içeri

Ok kirpim: kaç yil-isik! dök dök ziyan saçilir
Aymazeli bolboca, öder çaylak... uçari

Erden esmer kit oda gündüzgece er bekler
Belerbilmez açık kapar körmemisiz doymasi

Nasil atak, girirken!.. aç kaçik! bilmez nebze
Çitim çıkmaz çigrindan av avcumda kunt kabza

BURSA BENİM BÜTÜNÜM

Serdar ÜNVER

Bursa'da yaşıyorsanız, hele hele Bursa'yı ve Bursa'ca yaşıyorsanız, inkârı ne mümkün: işte siz de minimal bir Bursa'sınız.

Elbette biliyorum, dünyada birçok kent kendisinde yaşayanları kendisiyle özdeş kıldığını: Paris, Budapeşte, Prag... okuduklarımın yalancısıyım, böyle kentler. Bu anlamda Bursa'yla hısımlar yani...

Ama bakın, örneğin İstanbul hiç de öyle değildir. Sizi kendi halinize, kendi halinizle bırakır. Yine de bu bırakma – hakkını yemeyelim– çocuğunu cami avlusuna bırakan annenin acımasızlığı veya en azından çaresizliği ile bir değildir. Belki şunu istemekte, hatta dayatmaktadır: “Ey buralılar! Bakın bana: Tarihim dağınık, coğrafyam dağınık, duygularım dağınık; saçım, başım, eteğim (hele boğaz-bahar rüzgârında) dağınık! Üstelik ben bir “facire-i dehr”im, ahlakım dağınık! (Ah Fikret, benim haşin evladım!) Ne o öyle içinizde çocuk müsameresi dizilişi?” Dağalın bakayım... ve dağıtın bakayım!

Yani demem o ki, İstanbul biraz muza benzer. Ne niyetine tadarsanız onun aromasını alırsınız.

Ah, oysa Bursa! Sevgili kentim benim, öyle mi ya! Kaç renkte, kaç renkle sunarsa sunsun kendini; aslında, şıkıdım bir macuncu tepsisindeki o türlü renk-tat dokusunun ayrı birlikteliği gibi, yine de bir bütünü paylaşır Bursa ve Bursalı olan her şeye ve herkese.

Sözgelimi, Yıldırım'ın yaptırdığı Ulucami sizi Yıldırım Külliyesine; Yıldırım Külliyesi haydi yallah Nilüfer Çayı'na; orası da hoş bir aşk söylencesine götürür. Sonuncusundan da paylaşabilirsiniz bu zaman-mekân yolculuğuna. Tıpkı bir erguvan ağacının sizi alıp, o güzel zamanlardan bir türlü günümüze aktarılamayan “Erguvan Bayramı”na oradan doğallıkla, kişi ve semt olarak Emirsultan'a, -anmadan olur mu?– Emirsultan'ın eşi Hundi Hatun'a götürmesi gibi. Ve biliyoruz ki Hundi Hatun Yıldırım'ın kızıdır; işte iki ayrı tur döndü dolaştı, diyelim ki Yıldırım'da veya saydıklarımızın herhangi birinde *bütünleşti*.

Coğrafya disiplini adına da bu böyle değil midir? Sen hem nüfus olarak ülkenin dördüncü büyük kenti ol, hem de neredeyse bir semtten bir semte, zamanın ve birazcık enerjin varsa, yürüye yürüye git! İşte bir bütünsellik unsuru daha!

Ayrıca,

Ben bilmiyorum, bilen söylesin lütfen: Hangi kent, hem çok özel ve önemli bir dağı ve ovayı; arabayla bir cigara içimi mesafede Ulubat ve İznik olarak iki gölü, yine, bağırısın duyulur bir uzaklıktaki denizi kendinde yaşayanlara, ama aynı zamanda kendini ve kentini yaşayanlara cömertçe sunabilir?

Sevgili dostlar,

Kentimizle onurlandığımız bir bahar günü, yaz da olabilir, iki göz kırpmı süresince gökyüzüne bakın lütfen. Göreceğiniz mavilik, hiç kaygılanmayın, sizi göğün sonsuzluğuna teslim etmeyecektir. Çünkü o mavilik, az sonra gezeceğiniz bir türbenin, caminin çinisinde size sizi bulduracaktır yine.

Yok eğer yüksek bir yerden, ovaya, ovaya yeşiline bakıyorsanız ve çözüp gittiyseniz palamarınızı, yeşil Türbe, o olmaz yeşil çinileriyle sakın bir liman gibi gelip yanaşmanızı beklemektedir.

Kuşlarına, bulutlarına da bakın Bursa'mızın. Ama onları salt kuş, bulut olarak görmeden. Nasılsa Bursa'yı algılama yönteminizi değiştirdiniz epeydir. İşte, Muradiye göğünde manolyalar ve serviler üzerinde uçuşan şu iki gülgüvercin,

Şehzade Mustafa'nın ve Cem Sultan'ın hüznün kuşları değil midir?

Ya şu bulut, eski yaşamlarca yoğun, niçin hep Yeşil Cami'nin üzerinde dönüp duruyor sanırsınız? Yeşil Cami'nin çinilerini işleyen Mecnun Mehmet'in başındaki ve gönlündeki dumanın zamana asılı kalmış halidir de ondan.

...

Kentim karşısında kendi dağınıklığımın utandığım çok oldu. Onun o derli toplu, bütünsel yapısı, bir şair olarak ruhumda var olan savrukluğu bile çoğu zaman bir 'destur'la hizaya soktu. Ama bu desturlar “güvercin bakışlı bir sessizlik” içindeydi hep. Kimi zaman, asil bir reveransla fiskiyeye gül atma inceliğinin nöbetini tutan gün görmüş bir garsonun bakışına armağan edilen hareketiyle; kimi zaman, içimin gecemsi aydınlığını eleyen saba makamındaki bir erken ezanla... Veya, içimin ve dışımın yandığı kavruk bir yaz gününde, hiç ummadığım bir anda köşe başında karşıma çıkarıverdiği ‘kaç dudağa değmiş’, ‘serin hülyalı’ bir eski zaman çeşmesiyle...

Ve daha, bilseniz nelerle...

...

Sevgili dostlar,

Siz de bir gün, ihtiyar bir çınarın içten çağrısına kulak verin de, iki nefeslik oturun altında. Sizi nasıl sizde; dış dünyayı, geçmiş zamanı kendi etekleri altında topladığına tanık olun. İçinize ve üzerinize serpilenin, çınarın gölgesinden de yoğun bir ‘geçmiş zaman sihri’ olduğunu anladığımızda duyacağınız şaşkınlığı, hiç istemeyiz ama, kendi kentimize döndüğünüzde sevdiğinizinize anlatırken, “Bursa; tarihi, coğrafyası, mimarisi ve genel atmosferiyle bir bütündür.” yorumuyla anlatmayacaksınız eğer, sizi bir kez daha Bursa'ya bekliyoruz.

Tabii, anlattıysanız da...

...

Bursa benim bütünümlü!

Bursa'yı çok seviyorum. Umarım ben de onun sevdiklerinden biriyimdir.

Ve sözlerimi, az önce andığım, içimi yıkamak için sık sık baktığım Bursa göklerine, Bursa gökleri altında göksel bir yaşam süren Bursa insanına, insanlarına yazdığım bir şiirle bitirmek istiyorum...

NE İSTEDİM, ADINI

Ne istedim, adını
Yazsa diye şu bulut
Geçip giden küçücük
O yinesiz zamanda

Ki bin bir biçim
Çizerken koca göğe
Çok mu adın, ilkyazda
Olanca bir isim

Der demez ötelere
Duydu da yel sesimi
Ağdı göğe yüreğimden
Yüklenip hevesimi

El ederken ardından
Yükü yeğni yelime
Bir karıştı gökyüzü
Baktım, bulut eleme!

...

Uyudum uyandı
Adın hâlâ duruyordu

Okuduk durduk kuşççek!

PEMBE

şıpsevdi eriklerle yüz göz olup bu mevsim,
yarın belki kar yağar, bugün söylemeliyim
yumruğunu kaldırır allı pullu korkular,
mart sözünden döner, geçip gider hevesim.

olmazlar biriktiriyor yüzün oysa
gözlerinde kilitli misafir odaları,
bıçaklarını durmadan bilerken şiddet
kundakta yalnızlıklar konurken kapılara
aşk incinir, yaralıdır şehir

sana uyardım ya, havalara aldandım
hoppa bir pembe açtı dün dudağında
biliyorum,
çam dikmek benimki lodosun ortasına
tutarsa...

SEBİL SÖZ

Kim biliyor az sonra
nerede olacağını kimin
şu bulut yumağı; kurşun yüz
kinin kımıltı, nerede, kime

iki arada geçer geçen
her görünümün ömrü uzağa
tutunacak ulu dağ mı arar
boşluktan boşluğa, köprü ses

mutsuzluğa sözcük mü yok
nedendir telaşı soy harflerin
yalnızlık tek hecede burç
ama kaleyi kutsayan güç değil

yoldur sis; iki boşluk arası : an
nerede kopacağını kim biliyor
güneşi kalbine gömdüyse kişi
yürür arşa değin; yokuş ve kavis.

TAŞ USTALARI

tören yerini yontuyor taş ustaları
ıssız doğumlara benzesin diye
toprakta dinleniyor murç ve tarak
saralı sanrılarla meydanda yenik
isyancıların gönyesi dönüyor

su diplerinin çıkırığı dönüyor batık
pankartların leş harfleriyle
yırtılmış belleğini yamıyor meydan

en gencimiz tarihtir diyor derin ağzına
söz kaçmasın diye bıyık örten bir usta
düşüp kalan kuşlarla bir genişlik biçiyor
ölçüldükçe biçim değiştiren meydana

tek hücreli bir hayvan iştahıyla geriniyor
tören yeri ve zor seçilen utancıyla
ölülere ad bağışlıyor Dedem Korku
tanıklıktan suçlu taş ustalarının masum
ellerini tanımıyor cetveller

seslerinde çinko sürtünmesi tarihçiler
ölçüyor dinlenen ipi ve dar
omuzlu bir palto gibi gülüyor meydan

zamanın orguna inip kalktıkça kav
her şey bakılan bir şeye dönüştü diyor
bir tanrı iskeleti gibi iç çeken ustalar

DENİZYILDIZI

Esin (Üren) Çakır'a

Balkon duvarını süslemiş
denizyıldızlarıyla genç kız
denize karşı, denize inat...

Duvardaki denizyıldızları;
mevsimler boyu, izliyor,
gün batımlarını.

Öte yandan, duvarı süsleyen kız,
her gün kısmetini götürdüğü için,
gün batımlarında güneşe küskün.
Puslu gözleriyle kırgın süzüyor;
akşam yıldızını.

Belki de ben uyduruyorum bunları;
rol dağıtıyorum, denizyıldızlarına,
güneşe, gün batımına, genç kıza,
akşam yıldızına.

Şair sözü yalandır; şimdi başlarsam
diri denizyıldızlarıyla-
duvardaki ölü denizyıldızımın akraba,
dahası sevgili olduğuna...

Söyletmeyin beni; duygular dizginlenmeli...
yoksa
pişman ederim sizi.

TUZAGI GÜL YAPRAĞINDA KONUŞAN ŞAİR: TURGAY KANTÜRK

Hüseyin PEKER

Aynı yıllarda yazmaya başlamış ozanlara bakıyorum da, çoğu çekilmiş gibi yapıyor. Ya az yazıyor, ya yazdım bitirdim türünden bir söyleme, duyguya kaptırılmış kendini. Kim mi bunlar? Birbirlerine uymayan yıllarda başlasalar da, yakın yıllarda sürdürdüler yazmayı: Sina Akyol (Yazmayı, yayımlamayı yılın ikinci yarısında sürdürenlerden. Şiiri içine kapandı daha çok, ama yazmayı bırakmadığı söylenebilir.), Haydar Ergülen (Gazetedeki nefes köşe yazılarını saymazsak, toplu şiirlerinden sonra karar verilmeyi bekler gibi yılda bir iki şiir yazıyor. Susuyor, ama içinin patlak verecek bir dolulukta olduğunu sanıyorum. *Aşk Bir Skandal* mı susturdu diyorum bazen, oysa *Nar* yerine koymuştu her şeyi.), Adnan Özer (*Toplu Şiirler*’iyle yeniden yerine koşturur gibi göründü, yılda bir iki şiir), Salih Bolat da öyle. (Az yazıyor ama sesi bildik bir yerden inandırıcı, görkemli), Ahmet Erhan (Gençliğindeki coşkusunu yeniden diriltmeye çabılıyor, ama arada uzun susmaya eğilimli bir görünüm de sergiliyor), Veysel Çolak (Yazmayı sürdürülenlerden, yeni şiirleriyle yeni bir aramaya gittiği belli), Abdülkadir Budak (O da yazmayı hem seven, hem sürdüren şairlerden. *Ev Zamanı*’nı *Ahşap Anahtar*’ın kapısını açmasıyla diriltlenlerden. Yeni izlek arayışları...), Hüseyin Ferhad (Onu Ortadoğu’dan koparan kuvvet henüz bulunamadı; az, seyrek yazıyor, ama dilinde gelişen bir şeyler saklı). Bu isimler çoğaltılabilir elbet. Belki unuttuğum da çıkacaktır aralarından. Ahmet Ada’nın yazmayı sürdürdüğüne bakılırsa, İsmail Uyaroğlu’nun, Seyyit Nezir’in kaybolduğuna; az yazdığına, Barış Pirhasan’ın arada bir kitapla göz kırptığına, Erol Çankaya’nın eski tadı vermediğine, Ali Cengizkan’ın yavaş durduğuna... Belki eklenecek bir isim daha katmak gerekiry aralarına: (Bu arada Orhan Alkaya’nın sürdürdüğünü ve bizi büyüleyen bir şiire koşturduğunu eklemeliyim.) Bunlardan biri de Turgay Kantürk. İşte bu yazımda ben Kantürk’ün az konuşmuş şiir evrenine küçük bir saplama yapmaya çalışacağım.

1- Ne demiştım : Az konuşmuş bir şiir Turgay Kantürk’ünkü. Şiirin kendi de az konuşuyor. Bir çığlık getirmiyor ilk okunduğunda. Usul bir yerden kanyor, ırmağın kaynağına benzer bir biçimde; temiz, alımlı akıyor. Suskun ama ölgün değil. Kenarları mozaik kaplı, gül yaprağı örtülü. Karamsar değil, bir senfoninin yalpalayan kenar notaları gibi içtenlik ve iyimserlik aşıl原因 bir esin kaynağından taşıyor.

2- Okurun ve eleştirmenin birlikte savsakladığı, yaklaşmaktan kaçındığı bir ozan Turgay Kantürk. Geciktirilmiş, geç anlaşılmış iki yapıt saydığım *İlk Gibi Son* ve *Göl Felâketleri* kitaplarındaki şiirleri de, onun arada kalmış şiirlerinden oluşuyor. Bu ‘geç bırakılma’da kendi suçu yok mu? Biraz da var. Kantürk kendi de iyi yolda görünmesine karşın şiir çizgisine geniş eğriler çizmemiş, geniş kavisler yaratmamış. Bazen yalpalamış, ben bu işi istiyor muyum, istemiyor muyum gibi isteksizlik zikzakları çizmiş. Bir türlü önde görünmek istememiş. Şiiri de bunu diyor zaten:

“Oysa pervanedir şair ahh! Yaklaştıkça
uzaklaşır şiir; koru kendini!” (Göl Felâketleri, s : 60)

Oysa aynı şiirin biraz üstünde farklı şeyler söylemişti, bizden yana :

“Sana gelince ey okur!
Kolla kendini, koru tenini benden” (Göl Felâketleri s : 60)

Şairi pervane gibi fırladık sayan kendisi. Ya da yanar döner uyarlıkların taşması saydığı şiiri, bir yandan da ona yaklaştıkça uzaklaşan bir hayal havarisi gibi gösterebiliyor. Zaten şiirdeki söz edilen tüm sevgiler, özelemler hep uçarı, hep uçan cinsten : Elle tutulmayan, göze yakın durmayan bir düşler evreninden, tinsel istekler. Bir yönüyle Mallarmé’nin, Baudelaire’in sembolik evreni kucaklıyor onda bizi. Kırklar, şehirler ya da o vadaki yan yollar onda vardır. Ama bir hayal evreninin nesnelere gibi uçar dururlar. Bir türlü el değdiremeyiz onlara. Tiyatro kökenli bir şair olmanın öncülüğüyle, birinci sınıf rollerin nerede olduğunu hepimizden iyi bildiği halde; şiirde birinci sınıf, ön planda bir rolde tasarlamıyor içini. Şiirde tiyatro sahnesinin aksine, hep uvertür rolde tasarlamış şairliğini. Belki şiiri, bu yönüyle eflâton bir düş dünyasını anımsatıyor insana. Kırklara, bahçelere

tutunamıyorsunuz. Oysa onlar hep var; ama atlanarak, başka parmaklıklar atlanarak yeni bahçelere geçilecek türden.

3- Ne demiştım : Bir hayal dünyasında yaşıyor gibi : Bir düş dünyasında. Kurduğu kelimeler, evren belli. Hiç acıtmayan, belirli, çizilmiş bir dünya. (*Göl bunu nerden birsin*) diye tekrarlıyor *Göl Felâketleri*’nde. Dipteki çamur yüze iz bırakıyor, söz çırpıyor, siz’in elleri, sis’i dağıtıyor. (GF, s : 26) Yakadaki intihar lekeleri bile özendirici. Ölmek üzerine kurulu onda her şey onda : İdam sehпасıdır kent ve deniz deyip onaylasa da olan biteni : Doğru! (GF, s : 13)

*Bana sunduğım çiçekler
kitapla benim aramda duruyor
yazsam
her yan menekşe (Ay İçin Küçük Şeyler, s : 46)*

Bir yanıyla *Akatalpa*’da sürekli okuyup keyif aldığım Serdar Ünver’in, Sina Akyol’un son dönem şiirlerindeki arıtmayı hatırlatıyor *Ay İçin Küçük Şeyler*’deki şiirler. Aynı kitaptan “*Karakargalar gibi kâğıtta / yersiz yurtsuz / harflerle / kurulur şiir*” (s : 29) ile, aşağıdaki eşsiz dizeleri not almışım bloknotumun bir yanına :

*Bu uyuduğım sedir
çekiyor kendine
benden önceki ölüleri (AİKS, s : 30)*

Derin bir imgelemden izler taşıyor Kantürk şiiri. Aslında boylu boyunca sessiz de değil. Simgelerle yazıyor çünkü. İnsanın ölüme yakın duruşunu, yattığı sedirin ölüleri kendine çekmesiyle hatırlatan şair; kavramları, anlamları az tartmamıştır içinde.

4- Ataol Behramoğlu *Büyük Şiir Türk Antolojisi* adını verdiği son seçkisinde Turgay Kantürk’ü şu cümlelerle anlatıyor, bize yakın :

“Özellikle ilk kitabındaki ‘sonnet’ ve Baudelaire tatlari, kuşağı içinde bir özgünlük alanı oluşturuyor.”

İşte ben de; geç fark ettiğim, ama olağanüstü bir yapıt sayarak bu yazıyı yazmaya çalıştığım *İlk Gibi Son* hakkında bazı cümle ve alıntılarla bu kitaba döneceğim yazımın sonunda. Şöyle iki not var kitabın başında, benden : (İGS, s : 16)

“*Sevmiyorum seni ey yoksul tin*” ne kadar Baudelaire bakışına benziyor.

“*Taşdığım ölü güvercinleri geçmişin!*” Bu dize de bana Kemal Özer’in ilk kitapları *Tutsak Kan* ile *Ölü Bir Yaz*’ındaki dizeleri hatırlatıyor.

Turgay Kantürk yabancı dünyadan bir yazar gibi. Az kişilik bir ortamı deniyor. Anlattığı yerler kalabalık ortamlar değil. Yalnızlığın içinden seçtiklerini anlatıyor.

“*Yaşlı bir adayım belki de, çıkmıyor sesim!*” (İGS, s : 19). Bu dizede *adayım* kelimesi *adamım* olsaydı belki de sıradan bir dizeye dönüşürdü. Kantürk duyarlığı gizlice hepsinden taşıyor. *Yaşlı bir ada*’ya dönüşerek çoğalan zihnin getirdiklerini önümüze seriyor.

“*bir bir geçmekte günler*” (İGS, s : 23). Demek Yahya Kemal’in Sessiz Gemi’si de onu etkilemiş. Oysa aynı şiirde “*Eski bir sestir yalnızca*” diyebilmişti. Burada bütün yük, *ses* kelimesine eklenen *tir* vurgusunda.

“*uzuyordum bir akşamla yalan yanlış*” (İGS, s : 27). Kantürk, üzerinde yeniden durulması gereken bir ozan bence. “*ne gelecek, ne geçmiş.. yırttım yazdığım falları*” dediği kadar evrenini büyüten bir ufuktan sesleniyor (GF, s : 30). “*Bırakın beni yalnız gideceğim*” (İGS, s : 4) diyen bir ozanın neden ölümlüleştiğini tanrısına anlattığı şiirler (İGS, s : 55). Dize gibi insanın kanına giren bir şey buldum onun şiirlerinde. (İGS, s : 63) “*Dönüp dönüp bir daha ölmek istiyorum*” diyen Kantürk’ün (GF, s : 55) sesine bir kez daha kulak verelim.

Kantürk’te “*tüm bunlar bir tuzak*”tır. (*Tuzak Kitap*, s : 61) Gerçek denilen o kötücül melek’e yaklaşmak için, kaleler kaçınıcı kez düşmüştür? (TK, s : 53) Bitkilerin bile bize tuzak kurduğu evrende. (TK, s : 56)

Belki Turgay Kantürk’ün bu eşsiz güzelliği, düşle öykünün bütünlüğünden kuruldu. (TK, s : 56)

Belki de “*Öldüğü ölü / Benimdir*” (s : 32) dediği kadar var her şey.

Yine son sözü, onun unutulmaz ‘Ölü Ozan İçin’ adlı şiirinin son dizeleriyle ölüm gerçekleşinden kurtulmak üzere bitiriyorum :

“*Yitip gideceksiniz az sonra, bir çingirak çalacak uzak akşamların buğusunda, unutulmuş ve anımsanan gömüt taşında adınız!*” (İGS, s : 78)

Ben bu yazıyı, Kantürk’ün adını gömüt taşından sıyrıp, hayatın bağrına taşımak için yazdım sayıyorum kendimi.

İlyas TUNÇ

Kitle iletişim araçlarının olağanüstü geliştiği bir çağ bu!

Çoğunluğunun şiir okuyucusu olduğu bir toplumda yaşamak isterdim. Ne var ki şiir kitlelere ulaşmıyor, okunmuyor. Aslında, Homeros/tan bu yana, tarihin hiçbir döneminde şiir kitlelere ulaşan bir sanat dalı olmadı. Öyleyse, mitolojilerin öldüğü bir çağda benimkisi bir ütopya. Ya, ütopyam da ölürse!

Suçlu kim? Bazılarına göre şairler, bazılarına göre okurlar, kimine göre de sosyo-psikolojik faktörler ve medya...

Peki, şair iletişimsiz midir?

Hayır! Ama şiir iletişimsizliğe yol açabilir.

Çünkü iletişim aynı nesnelere aynı adlandırılmanın yapılmasından doğar. Masa masadır, ırmak da ırmak... Dili toplumsal kılan şey anlamın bu şekilde daralmasıdır.

Şiir, leb deyince leblebiden başka şeyler de verir.

Nasıl mı olur?

Şairler sözcüklerin nesnelere sayıca fazla olduklarını bilirler. Yani çoğu zaman nesnelere imleyen sözcükler vardır. Şiir bu kaos ortamından doğar. Şairin fısıldadığı tılsımlı bir sözcük birden fazla nesneyi peşine düşürür. Böylece anlam genişler ve çağrışım zenginliği sağlanmış olur. Oysa okur nesnelere sözcüklere uygundur düşmesini bekler:

– Bu şiiri nasıl buldun?

– Ne söylemek istediğini anlamadım.

Gösterilen tepki koşullu da olsa söylenmek istenen şeyin varlığının onaylanması açısından olumludur. Okur, şöyle de diyebilirdi: Hoşuma giden bir şeyler seziyorum ama anlatamıyorum.

– Olsun!

“İnsan iyi anlamadığı bir sözden heyecan duyabilir.” diyor, Remy de Gourmont.

Sanırım bir çizgi filmi. Görüntülerden çok, bir ezgi gibi mırıldandığım şu sözler kaldı beleğimde:

– *Hakuna matata! Hakuna matata!..*

Tanzanya dilinde “*dert yok, sorun değil*” anlamına geldiğini çok sonra öğrendim. “Hakuna matata”nın ritmi, onu bir şiirimde kullanmaya kadar götürdü beni. Demek ki, şiirin müzik gibi algılandığı durumlar var. Anlatmıyor, bilgilendirmiyor, sezdiriyor yalnızca. Sezginin olduğu yerde çoğu zaman dil de yetersiz kalır.

Orhan Veli’nin “*Epeyce yaklaşmışım, duyuyorum / Anlatamıyorum.*” dediği durum.

Aslında anlatamamak trajik yazgısıdır şairin. Çünkü duyumsama anlamdan önce gelir. Edindiğimiz duyuları belleğimize taşır, sonra da zihinsel algılara dönüştürürüz.

Bir ısrırganotunu koparmaya çalışan kızım can havliyle yanına sokuldu:

– Daha önce de koparmıştım; bu kadar yakacağımı düşünemezdim.

Demek ki duyumsamalarımızın şiddeti her zaman aynı değildir. Zihinsel algılara dönüşürken kayba uğrayabilirler. Şairler bu yüzden eksilterek söylerler. Aradaki boşlukları okur kendince doldurur. İyi şiir, okudukça çoğalan bir şiirdir:

“*Sök evini, bir gemi yap*

Balıkçıl kuşları uçar su boyunca...”

SANAT

Aylar önce geldiğimde
¼ maketini gördüğüm heykelinin
önünde oturuyorum şimdi.
Beyzbol oyuncusu sanmıştım
elindeki taşı fırlatmaya hazırlanan
Edward Said’i.

Her yer alçı tozuyla kaplı,
yatak, gardrop, masa, kitaplık...
anılarımız ve gençliğimiz...
Dışarda kar, içerde kar...
Solunum borusunu tıkayan kar
soluk hayatın...
Soğuğu sevmezdim eskiden hiç, hatırlarsın,
sıcak iklimlere göç etmezden önce
ruhumdaki balmumu uçurtma
ve eriyip cehennemine sıcağın,
pançosuyla donup kalmış
bir asker heykeline
çevirmezden önce ruhumu.

Su bardağındaki çayım soğuyor şimdi
tozlu masanın üstünde
uçuşan bir hızla,
aldırmıyorum...

Kalkıp gitmeyi
düşünüyorum bir an önce;

çünkü artık
ne anılarıma aitim,
ne de sanata...

Tufan’dan geçen Sümerliler evlerini söküp gemiler yapmış olsalar da Melih Cevdet Anday’ın bu dizeleri bana, özgürlük tutkusunun doruğa vardığı sevinç çığlıklarını çağırıyor. Sanırım hiç kimse tutup da şair öyle demek istememiştir, diyemez. Zaten şairin de öyle demek gibi bir kaygısı yoktur. Önemli olan, şairin bir şey demek istemesidir:

Herakleitos’tan barış üzerine bir konuşma yapması istenir. Kürsüye çıkan bilge bir bardak su üzerine arpa unu serperek karıştırıp içer, bir tek söz söylemeden kürsüden iner.

Şairden bizim beklentilerimizi gerçekleştirmesini istemek haksızlık olur. Okur Herakleitos’un da vurguladığı gibi “*elinde bulunanla yetinmek*” zorundadır. Yine de “*ben bu şiirden bir şey anlamadım*” diyenler varsa...

– *Hakuna matata! Hakuna matata!..*

KOR ŞİİRLER

1.
gözlerine kar yağmış
karında med/cezir

gece serin, çığlık çığlığa ter
2.
adresi yok tırnakların
çizik toprak, kan nehir

atlar, dötrnala damarlarımda
3.
keskin mine buğulanmış
kara üzüm dipdiri

kor taşıyor yataktan
4.
kız kulesi sırlıklam
nabzım dudaklarında hızlı

yaz işte, lâvla serinliyor mağara
5.
kirpik örtmüş kamerayı
döl odanda dalga sesi

uykunun kokusu olmalı

Çağdaş KEÇECİ**ÜTOPYA**

- I.

sözcükler kanyor bir çiçeğin gömleğine
saten bir gül yarıyor geceyi, uçurum!
peş peşe bir yokoluştan bahsediyor işte ölüm
sarı bir çığlığı konuşuyor güneş; –yorgunum!

bir gülün muhteşemliğini övüyor zaman
yıldızların kararması kendisinden bir kopya;
gökkuşağı toplayan çocuğu tarafı yaşamın
taa zaman öncesinden kalmış ütopya
- II.

kırlangıçlar öpüyor bir dalganın duruşunu
gri bir gürültüyle sarsılıyor deniz;
ve gül, en az bir çocuk gibi temiz, duru
yaşamak kadar ondan vazgeçemezsiniz!

YERDİBİ GÜNLERİ, 8

hayatın dışına çıktıysa gidilecek yol
dahildir değildir oyuna kale vuruşları
yerçekimsiz soyulur evrenin kabuğu
çünkü insanın kalbinin duvarları yok

sakındım kendimi arsız vedalardan
sokak lambalarının nemli loşluğunda
cesaretili kıldım sabahsız rüyalarımı
çünkü insanın düşlerinin sınırları yok

kimi şairlerle ahbablık ettim bir süre
temizledim genzimi küflü kaldırımlarda
çatlayacakken sözün ardamarı sustum
çünkü insanın sevabının faydası yok

önemsizce çıkarsa denklemlerin sonucu
müfredat sultasında dengesiz olur terazi
herkes ruhunun örsünde dövsün kendini
çünkü insanın günahının çarmıhı yok

kimyanın burçlarında gezinirken tırtıllar
mutlak her boran bir tufana sebep olur
gözyaşının kırıdığı kirpikte ahı vardır
çünkü insanın ayrılıklara hükmü yok

ömrün yolları düşerse imkânsız ırmaklara
serçeler ürker dalları hırçın baharlarda
boğulur dudağa küsen bir bardak su
çünkü insanın aşka verilecek cevabı yok

göl manzarası leylaklar çürür saksılarda
suyun ısınan yerinde kurur akşamlar
anahtar savurur kendini kilidin yüzüne
çünkü insanın bu hayatta geleceği yok

toprak açarsa sırlı kapısını yeryüzüne
dağılır bir diğer evrenin külleri tene
bitmiştir artık her şey ve elde ne kalır
çünkü insanın ölüme karşı sözü yok

Osman Serhat ERKEKLİ**ÖNSÖZ**

Tırnaklarını sokuyor kadehe kadın
Tırmalıyor şarap onu
Şarabın rengiyle yarışan solgun çiçekler
--şiirler, meselâ Kötülük Çiçekleri

Üzüm mü bu Dünya; şarap mı; kadeh mi?
Güç, sağlık, başarı, mutluluk ve sevgi elbet
Bu sönecek Güneş altında
Bu Dünya'ya bir kez geldiğimiz

Gidecek miyiz? Evet!

YETER! BIRAKIN ARTIK ŞU ELİNİZDEKİ “BİZ”İ...

Alper AKÇAM

Birilerinin elinde bir "biz"... Ha baba de baba beyin deşeliyorlar. Hangi "biz" mi? Hangisi varsa, ne kadar "biz" varsa o... İster türi tükenmekte olan kundura onarımcılarının elinde görebileceğiniz, derileri delip kendinden sonra gelecek dikiş iğnesine bir delikli yol açan o sivri uçlu basit gereç gelsin usunuza; ister ikide bir, bir araya gelip "biz böyle istiyoruz" sürüsel güdüleriyle kendi kaldırdıkları toz içinde, önlerine bile bakmadan bir yerlere gitmeye çabalayan, ya da gittiğini sanan o kuru kalabalıkları anlayın. Nereye, ne yöne çekerseniz çekin. "Biz" çoğul bir kavram her şeye karşın; bu yazıda öyle de karşılayın... Çoğul anlamlarının birleşebildiği, etkinliğinin beyin deşelemeye dönüştüğü yerlerden çıktık yola, sıkça karşılaştığımız bir tablodan.

Bir salonda bir yazar, bir şair, bir edebiyatçının söyleşisini dinliyorsunuz. Uzak bir yerlerden çıkmış gelmiş; yalnızca karın tokluğuna. En çok birkaç kitap imzalayıp yol parasını, günlük harçlığını çıkaracak. Oturmuş bir masanın başına, kuru sandalyesine, karşısındaki "biz"lere hesap veriyor. Yargıç karşısında hesap veren suçlular, zanlılar gibi... Sorular yağıyor karşıdan. En beyliği, en sık duyulanı da hep o "biz" deşemesi. "Neden yazıyorsun?" Yine o soru! Ne denli tanıdık, bildik olsa da soru, sandalyenin üstündeki kıpırıyor, sandalye bir çıtırdıyor. Acılı bir göz kırpması sanki, düşünmeksizin gelen ilk tepki. Beyni mi deşeleniyor?

Bir edebiyatçıya sorulabilecek en saçma, en anlamsız, yanıtı içinde gizli olduğu için sorudan başka her şeye benzeyen soru, "Neden yazıyorsun?" olabilir. Öylesine çok kullanılıyor ki bu soru, "biz" kullanıcılarını bunca ısrar ve yinelemeden ötürü kutlamak gerek! Bir çocuğa "Neden doğdun?" diye sormaya hakkı var mı kimsenin; ya da bir suya "Neden bayır aşağı akıyorsun?" diyerek ilişmeye? Yazmak, hele de edebiyat alanında yazmak, insanın olabileceği en içsel, en insanlı eylemidir; babayığitliğidir. İnsanın diğer insana gösterebileceği özverilerin en büyüklerinden biridir. Çınlıçplak soyunması, yetmedi, kendi içini gözler önüne sermesi, yetmedi, gizlerini, acılarını, kendi karanlıklarını hedef tahtası gibi öne sürmesi... O "biz"ci kalabalık karşısında soyunmuş, iki eliyle edep yerini tutan bir işkence imgesi sanki sandalyenin üstündeki! Karşısında da kimisi yeni berberinden gelmiş en yapmacık gülümsemelerinin arkasından en delici bakışlarla karşısındakini izlemeye almış kırık ve sırttan ve sırttan bir bayan, kimi uzattığı sakalıyla tüm kurallara ve iktidarlara başkaldırının adresi oluvermiş, okuduğu her satırı karşısında oturana bir satır gibi indirme hazırlığında, sigara içme yasağını gösteren uyarılara, diğer "biz"lerin rahatsız olabileceklerine aldırmadan bir silah gibi tuttuğu sigarasını tütüren beylerimiz...

Yazara sorulan her "Neden yazıyorsun?" sorusuyla, bir biz gibi deşeleyip kanatmaktalar yazar, şair beynini.

Şeytan diyor ki, şu orta sıradaki azıcık geçkin soru sahibi bayanı iteleyiver kürsüye doğru; "Madem sordun o soruyu, iyice soyunmasını istiyorsun yazarın; önce sen soyun bakalım!"

"Yazınsal dünyanın bizzat kendisi bir toplumsal gerçekliktir" diyor Pierre Bourdieu (1). Dışımızdaki "biz" in o acıtan gerçekliği o denli işlemiş ki içimize, kanıksamışız sanki bu soruyu. Öyle kanıksamışız ki sık örnek gösterilen bir bilinen soru üzerine bile adam gibi düşünmemişiz. "Ne eksik edebiyat dünyasında, neyin eksikliğini gördün de sen yazmaya çıktın?" gibilerden bir soru bu; kendinden sonraki "biz"lere ipucu vermiş bir yazar "biz"i... Kemal Tahir sorarmış yazın alanına yeni soyunmuş genç pehlivanlara. Eveleyip geveleyecek doğal olarak karşısındaki gencimiz de, bu ünlü kişiye ne demeli, bu öfkeli "usta" bakıştan, bu üstte duruştan en az yıpranmayla, sarsılmayla kurtulmalı diye. Kimsenin aklına gelmemiş rahmetli ağabeyimize, "Peki sen neden başladın yazmaya? Sen değerli bir araştırmacının Tarih Tezi'ni el

çabukluğuyla yürütüp kendi buluşmuş gibi tarihsel romanlarında sunduğunda hangi boşluğu doldurdun?" sorularını sormak demek ki... Kanıksamış gitmişiz. Öylesine kanıksamışız ki, yazarlarımız da kendi kendilerine sormaya başlamışlar bu soruyu... Ankara Öykü Günleri için üzerinde çalıştığım, son zamanlarda yayımlanmış sekiz öykü kitabında bu soru öykü girişlerinde, anlatıcının kendine sorduğu ya da sordurduğu soru olarak tam dört öyküde geçmiş. Yaşamın onca boyutu, onca sorulması, yanıtlanması gereken soru varken, "Neden yazıyorsun?" üzerinde saplanıp kalmışız demek.

O "biz"ci kalabalığa göre hava hoş... Karşılarında oturana yönelttikleri o "biz"lerini azıcık kendilerine dürtelgeler, öyle çok şeye kafa yormaları gerekecek ki... En başta yazarlık, şairlik, denemecilik, eleştirmenlik uğraşının ne rastlantılarla, ne çevrenin zorlamasıyla yapılamayacağı gerçeğini bulacaklar. Öyle ya... Baba istedi, ana arzladı diye dünyada olmadık işin, önceden hiç düşünmedikleri uğraşın içine dalıverir gencecik insanlarımız; çünkü araştırmacı bir ortaöğretimimiz yoktur, kişilik yönelimi, yetenek seçimi vız gelir bizim topluma... Kimimiz doktor oluruz, kimimiz hukukçu, kimimiz de karşı çıkarız toptan, hazır yiyen serseri oluruz... Takıldık mı "biyosiyaset" in ardına, politikaya, parti başkanlığına, başbakanlığa bile varırız. Alın size bir Erdal İnönü örneği; kırk değil kırk bin tanık getirseniz inanamak zordur o kişinin politikacı olabileceğine; o istemese de aylardır arkasında bir kalabalık, çekeleyip dururlar hâlâ adamı... Bir kez oldu ya... Kısacası, başkaları arzladı, ya da zorladı diye her şey olur da insan, yazar ya da şair olamaz. Bunu düşünebilmek için birilerinin o "biz"le biraz da kendilerini deşemesi gerek. Ah onu bir yapabilseydik; gerek kalır mıydı bunca "biz"e?

Modernizmini aşmaya çabalarken insanlığın ve ekin dünyasının başına "post"lar saran Batı, özneyle onyıllarca oynadıktan, bireyin görünen tüm boyutlarını geçip bilinçaltının karanlıklarına uzandıktan ve o çok sevdiği ayna eğretilemesinde bireyi görmekten usandıktan sonra yeni metindeki yazar bireyi de çok görmeye başladı;

"Yazar yazmayı bitirdikten sonra, metnin yolunu tıkamamak için ölmelidir." Eco (2)

"Okurun doğumu, yazarın ölümü pahasına gerçekleşmelidir." Barthes (3)

Nerden bilsinlerdi bizdeki "biz"leri? Bizimkiler yazar öldürmeyi aştılar. "Biz"lerle bitmez işkenceler, beyin kanatmaları seçtiler. Zaten medya esintilerini yakalayamamış, ya da bezirgânlığı kendine "zül" saymış nice yazarımızı, araştırmacımızı (yazının başında andığımız Tarih Tezi yazarı gibi), şairimizi öldürmesek de, önce "Bir Gün Tek Başına" bırakıp sonra da ülkesinde ölebilmeyi çok görmedik mi? Anadolu'nun binlerce yıllık gerçekliğidir bu. Bir avuç içtenlikli aydının, seçkin insanın topluma karşı dünya kadar sorumluluğu olacaktır; oturmasına, kalkmasına, her şeyine dikkat edecek, kafasındakini, elindekini becerisini topluma bedel beklemeksizin sunacak, hapis yatacak, eziyet görecektir; özverilerde bulunacak ama en küçük bir düdük sesinde yalnız bırakılacak, üstüne yürünecek, sövülecek, dövülecektir; hatta taşlanacak, yakılacaktır. Pir Sultan'lara, Şeyh Bedrettin'lere, Kubilay'lara yaptıklarımız yetmemiş, her darbede en küçük "biz" ihbarında kurunun yanında yaşı da yakmaya, binlerce, yüzbinlerce namuslu insanımızı zindanlara tıkmaya koşmuşuz haz içinde. Madımak otelinde yakılan insanları sevinç çığlıkları atarak izlemişiz, bir suçlu varsa eğer, mutlak onların içindedir diye düşünmüşüz. Biz öyle bir "biz"iz işte... Şimdi de toplantıları, söyleşileri kovalar, yazar, şair beyni kurcalarız.

Yeter! Bırakın artık şu elinizdeki "biz"i...

1- Mehmet Öztürk- Göksel Aymaz, "Bir Eylemci Düşünür: Pierre Bourdieu", *Varlık* Mayıs 2002).

2- U. Eco'dan aktaran: Pauline Marie Rosenau, *Post-Modernizm ve Toplum Bilimleri*, Bilim ve Sanat Yayınları, ANK 1988

3- R. Barthes'tan aktaran: Pauline Marie Rosenau, *Agy*.

GECE KİRPİKLİ KADIN, AŞKIMA SİYAH BAKMA

Ayşegül İZMİRLİ

Reklamın kötüsünün olmayacağını ilk söyleyen kişi her kimse, sanırım o, reklamcı görünüşü ama, edebiyatın sosyolojisini ve de edebiyatçıların ruh hallerini çözmüş bir edebiyat adamıydı aynı zamanda ve bu sözü söylerken, kendisini de katarak kim bilir kaç edebiyatçıyı işaret ediyordu.

Gördüğüm o ki, edebiyat piyasasında elleri belinde volta atmaya hevesli, kim yazarsa yazsın, tek sayfasından kallavisine, en taşralısından en kontuna kadar, edebiyat dergilerinde adının geçtiğini görmek için yanıp tutuşan, bunu sağlamak için kalemine kırmızı mürekkep çekerek sağa sola sıçratan bazı yazar ve şairler var ve onlar, ısmarlama metin yazdıramazlarsa eğer, oturup ya kışkırtıcı yazılarla yara kaşıyorlar ya da kestirmeden giderek kendilerini ortaya koyan yazılar yazarak gündeme eklenmeye kalkışıyorlar.

Yayılım ateşten kaçınmak için, bu tür savlı cümlelerden sonra, isimler andığımı, kimi hedef almışsam onu gösterdiğimi bilenler bilir. Ama bu kez öyle yapmayacağım, reklamın kötüsüne aracı olmayacağım ve bu konuyu istemeden, kullananları her zaman kınadığım bir biçimle, 'yarası olan gocunsun' diyerek bitireceğim.

Elbette insanın doğasında anılmak, anımsanmak, değer verildiğini bilmek, değerinin bilindiğini duymak (okumak) isteği vardır ve bu duygular olağandır, insancadır. Normalin sınırını zorlayan davranış, kendini bir polemik örneği kılmak, bunun için olur olmaz kalem oyunlarına girişmektir ki sözüm bu türden davranışları alışkanlığa dönüştürenlerdir. Birilerine ezbere "politik olarak yaranma" yakıştırmaları yapanlardır. Kendisevicilerdir.

Geçelim...

nedir bu haletin ey mah cemalim

Bazı dergilerin, bazı dediğime bakmayın çoğu derginin yayımlanma gerekçesini anlamakta zorlanıyorum. Kriz çılgınlıklarıyla sağlaştığımız şu günlerde, baskısından kâğıdına, postasından kargosuna önemli harcamalar gerektiren, bunun ötesinde bedensel ve zihinsel ciddi emekler isteyen dergi yayımlama işinin sadece birtakım kişisel duyguların tatmini için yapılabileceğini sanmıyorum, buna inanmıyorum. Amaç sanata eklenmek, sanatın dışında kalmamaksa, bunun yöntemi illa ve nasıl olursa olsun, bir dergi çıkarmak olmalıdır, diye düşünüyorum.

Bana ulaşan ve benim ulaştığım öyle dergiler var ki neresinden tutacağımı bilemiyorum ve harcanan emeğe ve paraya bir değer yüklemek için nedenler arayıp duruyorum. Bazen bir şiirin bir dizesinde ya da başlığında ufaklık bir ışık görüyorum ve şiire acıkmışım gibi giriyorum sözcüklerin içine. Çoğu kez de girdiğim kadar hızla, üstelik bir tarafım eksilmiş olarak çıkıyorum sözcük yığınlarından. Böyle durumlarda, yok yere harcanmış emeğe ve paraya, boşuna yitirilmiş zamana ve kullanılmaktan yıpranmış sözcüklere o kadar acıyorum ki bu insafsız tüketime ortak olmamak için bu dergileri bir yana bırakıyorum ve açıp *Yer Çekimli Karanfil*'i, *Şairin Seyir Defteri*'ni *Üvercinka*'yı okuyup ruhumu temizliyorum.

İyi niyetli olmak yeterli değil demek ki, hanımlar, beyler! Yüzyıl şiir okumak da, bin yıl şiir yazmak da yeterli değil. Benim bir okur olarak dergilerde aradığım ve çok önemseydiğim iki şeye sahip değilseniz: Estetik alt yapıyı, estetik hamuru, estetik kumaşı taşıyorsanız ve neyin sanat olduğunu sezmeyi, sanatın özünü seçip açıklamayı bilmiyorsanız, bırakınız bu işi, bu özelliklere sahip olanlar yapsınlar. Siz de kendinizi tatmin edecek başka yollar bulun, hiç değilse becerenleri izlemekle yetinin.

'Yara ile gocunmak' ikilisini bu kez kullanmayacağım ve üzülerek örnekler vereceğim. Anadolu dergilerini, heveslerini kırmamak ve edebiyattan küstürmemek adına, daralarını hafif tutarak tartmaya çalışıyorum ve onların Türkiye aynasının bir parçası olarak kalmalarını istiyorum. Bir yandan da yaptıkları için ayrımda olmalarını ve kendilerini kandırmamaları gerektiğini düşünüyorum.

Mersin'de yayımlanan *Maki* dergisinin 31. sayısı önümde. Dergi öylesine yığma, sıvasız gecekonduardan oluşan bir mahalle gibi öyle tikiş tikiş ki, daha okumadan yoruluyorsunuz. Sonra, ön kapakta, arka

kapakta, arka kapağın içinde, sayfa 12'de, sayfa 13'de, sayfa 14'de bu sayıda mahallenin muhtarı seçilen Berdan Karagöz'ün posterli şiirleri... Sonra, besbelli şiir gönderenleri küstürmemek ve de sayfalarda boşluk bırakmamak için sıralanmış, iç içe geçirilmiş yüzlerce dize. Günümüz şiirinin geçip gittiği yola çok gerilerde kalmış bir yerinden ulaşmak için patikalarda tüketilen bir tomar soluk... Bazıları 40'lardan, 50'lerden miras kalan bir anlayışla yazılan; üstelik, o dönemde yayımlanan dergilerde bile yer bulacağı kuşkulu olan şiirimsiler... Üzücü elbette! 26 sayfalık dergide, "Belki bu!" dediğim tek şiir, E. Emine Müjdeci'nin, *Ay Benim Uçmalarım* başlıklı şiiriydi. Müjdeci biraz daha özenli olabilse ve şiirin özünü tekerleme tuzağına düşerek zarara uğratmasaydı, iyi bir şiir okutmuş olurdu bizlere.

Şiirce, daha derli toplu, daha iyi niyetli, hiç değilse sunumuyla daha özenli bir dergi, *Maki*'ye göre; ancak "Körfez Bölgesi dergisi olmanın dışında büyük kentlerde de adını duyurmak sav"ından oldukça uzakta duran bir dergi aynı zamanda. Ayvalık Halkevi'nin yayını olan *Şiirce*'nin 4. sayısında, Turgut Baygın'ın 3 şiiri 1 yazısı; Ayşe Kilimci'nin 2 yazısı; Mustafa Gençtürk'ün 1 yazısı 1 şiiri; Aslı Durak'ın 2 şiiri var. Görünen o ki, kendileri pişiriyor, kendileri yiyorlar. Yerel adları azaltarak sofralarını başka 'tat'lara açarlarsa belki savladıkları yere ulaşabilirler. Zor görünüyor ama, neden olmasın...

Uğraşılınca oluyor hanımlar, beyler... Bakın Lüleburgaz'da yayımlanan *Wesvese*'ye, hem de ne güzel oluyor. Hem vitriniyle, hem de vitrindekileriyle oldukça iyi bir ilk sayı çıkartmışlar. Kare biçimli derginin 'Bir özentî dergisi' olmasından korkarak çevirdim sayfalarını. Öyle olmadığını görünce, "Bütünüle edebiyat dergisi olmasın da iyisin, hem de çok iyisin!" dedim. *Görünüm Gazetes*'nin katkıları ya da sahipliğiyle yayımlandığı belirtilen *Wesvese*'nin çıkış yazısındaki şu tümceyi bütün Anadolu gazeteleri ilke edinebilseydi keşke: "*Fatura, fiş, irsaliye basmaktan yorulmuş bir matbaa makinasının intikamı.*"

Mürekkebin asıl işlevini sezen ve asıl görevini yerine getiren *Wesvese*'yi; yazar ve şairlerini kutluyorum.

Bir başka yeni dergi Adana'dan, Adanaca bir çıkış yazısıyla ve eski-yeni Adanalılara adanmışlığıyla ve de uzaktaki Adanalılara "yuvana dön" çağrılılarıyla geldi: *Lül*.

Yerelliği önceleyen bir dergi olacağını vurgulayan ve bunu Akdeniz hırçınlığıyla duyuran; bu arada edebiyatçıları arasındaki bitmez tükenmez çekişmenin kaynağını oluşturan merkez taşra ilişkisini, popüleriteyi, ahbab çavuş ilişkilerini, yıldızlığı, dükalığı ve 'banka'cılığı temel alarak bir manifestoyla yayımlanan derginin sonraki sayılarını şimdiden merak ediyorum. Çünkü savlı sözlerle yola çıkan ve kendi sözleriyle vurularak yarı yolda düşen birçok dergi biliyorum ben. Yerelliği tek değilse de en önemli silah olarak kuşanan dergiler, içerden fethedilmiş kale gibidirler, bana göre. Yerellikte daima dışarda kalanlar vardır ve dışarda kalanlar kalenin anahtarının yerini biliyorlardı; onu ne zaman ve nasıl kullanacaklarını da... Bu tür oluşumlarda bölünmeler, bütünleşmeyle aynı ayda başlar, ne yazık ki.

Kötümser tahminler bu yazdıklarımı, biliyorum. Dilerim *Lül* bunları aşar ve bütünlüğünü korumasını becerir.

Dergilere çok yakıştığını düşündüğüm üçüncü hamur kâğıda basılan *Lül*'ün sayfaları, bilgisayarla oynamayı sevdiği belli olanlar tarafından düzenlenmiş ve böylece, estetik sunumun karmaşaya nasıl yenik düşürüleceğinin bir örneği verilmiş bize. Sadelik iyidir, dostlar; yalın, özü gösterir.

Görüreceğiz...

Yayın Yönetmeni	: Ramis DARA
Koordinatör	: Serdar ÜNVER (Tel : 0535- 398 98 16)
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü	: Melih ELAL
Yönetim Yeri	: Ataevler, Adalet Sk. Adaletkent Sitesi, H Blok, D: 3 Nilüfer - BURSA
Yayın Danışmanları	: İhsan ÜREN, Hilmi HAŞAL
Yazışma Adresi	: R. DARA, P. K. 68 16371 Ulucami - BURSA
Baskı	: Özsan Matbaacılık, İzmir Cad. No : 221 - BURSA
Elektronik Posta	: akatalpa@hotmail.com
Faks	: 0224 - 452 22 65

Aylık edebiyat dergisi *Akatalpa* Ocak 2000'de Bursa'da kurulmuştur.

